

Valintalautakunnan puheenjohtajan Ilmi Villacísin puhe kaunokirjallisuuden Finlandia-ehdokkaiden julkistuksessa 7.11.2019

Hyvät kirjailijat ja kirjallisuuden ystävät,

Kiitän suorapuheisia ja äärimmäisen mukavia raatikumppaneitani, Suomalaisen kirjakaupan myymäläpäällikköä Anne Ikosta ja elokuvatuottaja Rimbo Salomaata. Työmme oli inspiroivaa, vaativaa ja vastuullista. Rehellisesti sanoen välillä tuskastuttavaakin, kun aika ei tuntunut riittävän. Olen innoissani odottanut kokouksiamme, ja tilaisuutta vaihtaa ajatuksia lukemistamme kirjoista.

Olen usein verrannut lukemista liikuntaan. Treenaamalla lisämme lihaskuntoamme ja lukemalla aivojen kapasiteettia omaksua tekstin välityksellä tietoa, kokemuksia ja elämyksiä. Meidän raatilaisten lukukunto on ollut lähtökohtaisesti hyvä mutta tässä vaiheessa lukukuntomme on varmasti jo aika lailla maratontasoa.

Olen suorastaan hengästynyt kokemuksista, elämyksistä ja tunteista, joita on lukiessani tulvinut runsain määrin tietoisuuteeni. On vaativaa mutta myös antoisaa elää monta elämää noin lyhyessä ajassa.

Tämän vuoden ehdokkaiden kirjoista välittyi laaja ja erittäin voimakas tunneskaala. Lukija sai kokea paljon surua, häpeää, kauhua, raivoa mutta myös kauneutta, iloa, rakkautta ja intohimoa. Elämän lainalaisuudet käännettiin nurinpäin ja kauheistakin asioista kyettiin kertomaan lumoavasti ja kauniisti. Lukijalle tarjottiin laaja kirjo aiheita henkilökohtaisista kokemuksista koko yhteiskunnan ja historiamme kipupisteitä käsitteleviin narratiiveihin.

Kaikista valitsemistamme kuudesta kirjasta löytyy yleisinhimillisiä teemoja. Monessa traagisessakin kohtalossa on toivoa antava pohjavire. Tarve kuulua yhteisöön voi tuhota ihmisen tai pelastaa hänet.

Raatimme kiittää kaikkia kirjailijoita. Teidän työnne ja luovuutenne tuloksista olemme saaneet nauttia näiden kuukausien ajan. Käsissämme on ollut suuri määrä hienosti ja taitavasti kirjoitettuja, merkittäviä ja merkityksellisiä kaunokirjallisia helmiä. On raadollista joutua valitsemaan vain kuusi.

Kiitämme myös kustantajia, jotka mahdollistavat sen, että kirjat elämyksineen siirtyvät tekijältä lukijalle.

Ihailen ja arvostan kirjailijoita, jotka välittävät meille erilaisia maailmoja, kokemuksia ja tunnetiloja käyttämällä arvokkainta välinettä, mitä ihmisellä on – sanoja. Kirjailijoiden taitavassa käsittelyssä sanoilla luodaan taidetta, joka tekee meistä parhaimmillaan avarakatseisempia, kokeneempia, kenties jopa viisaampia ihmisiä.

Kirjallisuuden avulla ymmärrämme maailmaa, elämää ja muita ihmisiä syvemmin. Varsinkin kaunokirjallisuudella on tärkeä rooli empatian kehittämisessä. Eläytyessämme lukemaamme aivoissamme tutkitusti aktivoituvat samat alueet kuin todellisessa kokemustilanteessa.

Yhteiskunnan pitää arvostaa kirjailijoita nyt enemmän kuin koskaan, koska kirjallisuus ylläpitää sivistystä, rikasta kieltä ja empatiaa. Mikään näistä ei ole enää eikä vielääkään itsestäänselvyys.

